



Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Фінансовий менеджмент

Шифр та назва спеціальності
073 - менеджмент

Інститут
Навчально-науковий інститут Економіки,
менеджменту та міжнародного бізнесу

Освітня програма
Менеджмент організацій і адміністрування
Міжнародний бізнес
Бізнес-адміністрування

Кафедра
Обліку і фінансів (205)

Рівень освіти
Магістр

Тип дисципліни
Вибіркова

Семестр
2

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники



Волоснікова Наталія Миколаївна

nataliia.volosnikova@khpі.edu.ua

Кандидат економічних наук, завідувачка кафедри загальної економічної теорії НТУ «ХПІ»

Авторка та співавторка понад 75 наукових та навчально-методичних робіт. Курси: «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Основи економічної теорії», «Ділове спілкування та бізнес переговори», «Фінансовий менеджмент» та інші.

<http://web.kpi.kharkov.ua/oet/pr-vukl-sklad-uk/>

Загальна інформація

Анотація

Невід'ємною складовою соціально орієнтованої ринкової економіки є ефективно функціонуюча ланка фінансової системи – фінанси підприємств. Формування та забезпечення конкурентоспроможності національної економіки та її ефективне інтегрування у світове економічне співтовариство неможливе без ефективного фінансового управління господарською діяльністю підприємств. Тому, необхідною умовою є формування у майбутніх фахівців цілісної системи знань про фінансові відносини в господарському процесі, фінансовому механізмі, технології управління фінансовою діяльністю господарчого суб'єкта

Мета та цілі дисципліни

Предметом вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» є економічні відносини, що виникають у процесі управління фінансами підприємств. Метою вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» є формування системи теоретичних знань і практичних навичок з управління фінансами підприємств. Завдання вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» полягають у: - вивченні теоретичних та організаційних основ фінансового менеджменту; - набутті знань і практичних навичок з управління грошовими потоками, капіталом, прибутком та активами підприємства; - засвоєнні методики визначення ціни (вартості) капіталу та з'ясування способів оптимізації його структури; - вивченні методів оцінки фінансового стану підприємства, його потреби у фінансових коштах; методів внутрішньо-фірмового фінансового прогнозування і планування, управління фінансовими ризиками; застосування фінансових інструментів антикризового управління підприємствами..

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота. Індивідуальне завдання (контрольна робота). Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

- ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;
- ЗК4. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;
- ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів;
- СК4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації;
- СК5. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління;
- СК6. Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми;
- СК7. Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість;
- СК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію;
- СК10. Здатність до управління організацією та її розвитком.

Результати навчання

- ПР01. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;
- ПР02. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення;
- ПР03. Проектувати ефективні системи управління організаціями;
- ПР05. Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах;
- ПР07. Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті;
- ПР08. Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією;
- ПРН15. Вміти визначати та критично оцінювати стан підприємства за сукупністю параметрів та розробляти пропозиції щодо його удосконалення;
- ПРН16. Вміти розробляти антикризову стратегію підприємства та обирати найбільш ефективні шляхи запобігання кризі або мінімізації її проявів.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредитів ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: "Міжнародні інвестиції", "Кризовий менеджмент".

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться в інтерактивній формі з використанням мультимедійних технологій. Практичні заняття проводяться з використанням проектного підходу та зосереджуються на використанні сучасних інформаційних технологій. Навчальні матеріали доступні студентам через TEAMS, Google Classroom. Здобувачі мають право на визнання (перезарахування) результатів навчання, набутих у неформальній освіті.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту.

Сутність фінансового менеджменту. Мета фінансового менеджменту. Завдання фінансового менеджменту. Необхідність і умови ефективності фінансового менеджменту та умови її досягнення. Об'єкти фінансового менеджменту..

Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту.

Базові показники, що використовуються у фінансовому менеджменті. Інформаційне забезпечення та його використання у фінансовому менеджменті. Ефективність інформації. Фінансова звітність як основне джерело інформації.

Тема 3. Управління грошовими потоками на підприємстві.

Сутність грошових коштів, еквівалентів грошових коштів, потоків грошових коштів. Значення грошових потоків у діяльності підприємства. Економічна сутність грошового потоку. Зміст звіту про рух грошових коштів. Види грошових потоків та їх характеристика. Класифікація грошових потоків. Характеристика видів грошових потоків. Класифікація грошових потоків за видами діяльності. Притоки та відтоки грошових коштів за операційною діяльністю.

Тема 4. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках.

Необхідність і значення визначення вартості грошей у часі. Фактори, що впливають на зміну вартості грошей у часі. Зміст концепції оцінки вартості грошей у часі. Майбутня вартість грошей та її сутність. Теперішня вартість грошей та її сутність. Простий відсоток. Складний відсоток. Попередній метод нарахування відсотка (метод пренумерандо або антисипативний метод). Подальший метод нарахування відсотка (метод постнумерандо або рекурсивний метод). Дискретний грошовий потік.

Тема 5. Управління прибутком.

Політика формування власних фінансових ресурсів, її зміст та принципи розроблення. Максимізація обсягу залучення власних фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх джерел. Роль прибутку в формуванні власних фінансових ресурсів. Зміст і завдання управління прибутком. Управління формуванням прибутку суб'єкта підприємництва. Системний підхід до управління формуванням прибутку.

Тема 6. Управління активами.

Економічна сутність та класифікація активів. Активи як економічні ресурси підприємства. Характер участі активів в господарському обороті і швидкість їх обороту: оборотні та необоротні активи. Характер фінансових джерел формування активів: валові і чисті активи. Активи по відношенню до власника: власні і орендовані. Ступінь ліквідності активів підприємства. Управління оборотними активами.

Тема 7-8. Вартість і оптимізація структури капіталу.

Основні складові капіталу. Поняття інвестованого, власного і залученого капіталу. Склад власного і залученого капіталу. Поняття фінансової структури капіталу. Політика формування фінансової структури капіталу, принципи, послідовність її розробки. Основні фактори, що впливають на формування фінансової структури капіталу. Оцінка вартості капіталу. Визначення загальної потреби в капіталі.

Тема 9. Управління інвестиціями.

Зміст та основні завдання управління інвестиційною діяльністю підприємства. Забезпечення інвестиційної підтримки високих темпів розвитку операційної діяльності підприємства. Забезпечення максимальної дохідності окремих інвестиційних проектів та інвестиційної діяльності підприємства в цілому при заданому рівні ризику. Забезпечення мінімізації рівня інвестиційного ризику при заданому рівні дохідності.

Тема 10. Управління фінансовим потенціалом підприємства.

Теоретична сутність формування фінансового потенціалу підприємств. Розкриття сутності фінансового потенціалу підприємств. Варіанти трактування категорій «потенціал» і «фінансовий потенціал». Джерела формування фінансового потенціалу підприємства. Місце фінансового потенціалу в структурі економічного потенціалу підприємств та джерела його формування. Фінансовий потенціал – це одна з ключових характеристик будь-якої економічної системи на всіх її рівнях. Місце фінансового потенціалу в структурі економічного потенціалу. Джерела формування фінансового потенціалу підприємств.

Тема 11. Управління фінансовими ризиками.

Зміст поняття «фінансовий ризик». Його місце у структурі видів підприємницького ризику. Основні характеристики фінансового ризику. Види фінансових ризиків. Класифікаційні аспекти фінансових ризиків підприємства, їх зміст. Фактори виникнення фінансових ризиків. Зміст та етапи політики управління фінансовими ризиками. Ідентифікація окремих видів ризиків, пов'язаних з фінансовою діяльністю підприємства. Визначення розміру можливих фінансових втрат при настанні ризикової події по окремих видам фінансових ризиків. Дослідження факторів, що впливають на рівень фінансових ризиків підприємства. Встановлення гранично допустимого рівня фінансових ризиків з окремих фінансових операцій та видів фінансової діяльності підприємства. Визначення напрямів нейтралізації негативних наслідків окремих видів фінансових ризиків.

Тема 12-13. Аналіз фінансових звітів.

Напрями аналізу фінансових звітів підприємства. Основні напрями аналізу фінансових звітів: ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість, ділова активність, грошові потоки, прибутковість, власний капітал. Абсолютні та відносні показники аналізу фінансових звітів за вказаними напрямками. Методи фінансового аналізу та їх використання для оцінки фінансового стану підприємства. Викривлення у фінансовій звітності та методи їх виявлення.

Тема 14. Внутрішньо-фірмове фінансове прогнозування і планування на підприємстві.

Передумови розробки поточних фінансових планів підприємства. План доходів та витрат по операційній діяльності підприємства. План доходів та витрат по інвестиційній діяльності підприємства. План надходження та використання грошових коштів. Балансовий план. Система оперативного планування фінансової діяльності. Зміст та часові горизонти оперативного фінансового планування. Бюджет як головна форма оперативного фінансового плану. Класифікація бюджетів підприємства за основними ознаками: за сферами діяльності підприємства, за видами витрат, за широтою номенклатури витрат, за методами розробки. Оцінка прийнятності темпу зростання підприємства.

Тема 15-16. Антикризове фінансове управління на підприємстві.

Поняття і параметри фінансової кризи підприємства. Параметри та причини фінансової кризи на підприємстві. Визначення фаз фінансових криз на підприємствах. Фактори, що визначають вплив на діяльність підприємства і провокують виникнення фінансової кризи. Типові ознаки формування фінансової кризи підприємства. Реструктуризація у системі антикризового фінансового управління підприємством. Розмежування між категоріями «реструктуризація підприємства» та «реорганізація». Характеристика форм реструктуризації. Визначення заходів, які проводяться в рамках різних видів реструктуризації. Види реструктуризації.

Теми практичних занять

Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту. Система забезпечення фінансового менеджменту.

Тема 2. Управління грошовими потоками на підприємстві. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках.

Тема 3. Управління прибутком. Управління активами.

Тема 4. Вартість і оптимізація структури капіталу.

Тема 5. Управління інвестиціями. Управління фінансовим потенціалом підприємства.

Тема 6. Управління фінансовими ризиками.

Тема 7. Аналіз фінансових звітів.

Тема 8. Внутрішньо-фірмове фінансове прогнозування і планування на підприємстві. Антикризове фінансове управління на підприємстві.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні заняття не передбачені планом.

Самостійна робота

Курс передбачає вивчення додаткових матеріалів за темами лекцій. Також курс передбачає виконання індивідуального завдання (курсова робота). Студентам також надаються додаткові матеріали (відео, статті) для самостійного вивчення та аналізу.

Література та навчальні матеріали

1. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
2. Верланов Ю.Ю. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.
3. Загальнодоступна інформаційна база даних Державної комісії з 18 цінних паперів та фондового ринку: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://stockmarket.gov.ua>.
4. Сайт Державної служби статистики України: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Сайт Національного Інституту стратегічних досліджень: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>.
6. Financial Management: Theory and Practice. 15th edition. 2016. 1200 pages.
7. John Tennent. The Economist Guide to Financial Management: Principles and Practice. 2014. 368 pages.
8. Frank J. Fabozzi. The Basics of Finance: An Introduction to Financial Markets, Business Finance, and Portfolio Management. 2010. 665 pages.
9. Peter Attrill. Financial Management for Decision Makers. 9th edition. 2019. 720 pages.
10. Jimmy Skoglund & Wei Chen. Financial Risk Management: Applications in Market, Credit, Asset and Liability Management and Firmwide Risk. 2015. 712 pages.
11. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
12. Бечко П., Непочатенко О., Гузар Б. та ін. Фінансовий менеджмент: підруч. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
13. Сергієнко О. Концепція управління фінансовими потоками системи корпоративної безпеки підприємства / Волоснікова Н., Решетняк Н., Мащенко М., Баранова В. // Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice – 2022. – № 3(44), С. 176–188.
14. Волоснікова Н.М., Решетняк Н.Б., Абрамов Ф.В. Стратегування фінансової системи корпоративного забезпечення промислового підприємства. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки). – Харків: НТУ «ХПІ». – 2023. №1. – С. 10-13.
15. Волоснікова Н.М., Решетняк Н.Б., Абрамов Ф.В. Управління фінансовим забезпеченням підприємства у сучасних умовах. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки). – Х.: НТУ «ХПІ». – 2023. №2. – С. 37-40.

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді контрольної роботи (30%), поточного оцінювання (на практичних заняттях) (20%) та підсумкового оцінювання (складання диференційованого заліку) (50%).

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Олена ПРОХОРЕНКО

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Оксана МАКОВОЗ

Гарант ОП
Тарас ДАНЬКО

Гарант ОП